

Холод Ірина

доцент кафедри англійської мови

та методики її навчання

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ УЧИТЕЛЯ
АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**

Переосмислення соціальної і професійної ролі вчителя Нової української школи актуалізує необхідність підготовки та перепідготовки фахівців, адаптованих до сучасних соціокультурних умов, здатних працювати творчо, приймаючи нестандартні рішення, засвоювати нові професійні ролі і функції, зустрічати виклики європейського рівня освітніх послуг.

Реалізація компетентнісного підходу до навчання, орієнтація на результат у формі розвинутих ключових компетентностей учнів, структури їхніх знань, поглядів, ціннісних орієнтирів, успішної самореалізації в професії і житті, формування особистості, здатної навчатися неперервно впродовж життя потребує вчителя нової формації, який не виконує функцію ретранслятора знань, а є наставником, фасилітатором, консультантом, менеджером.

5 вересня 2017 року Верховною Радою України було прийнято новий Закон України «Про освіту» яким запроваджено нову систему підвищення кваліфікації, що передбачає збільшення та розширення можливостей педагогічних працівників для вдосконалення педагогічної майстерності та професійного зростання впродовж усього життя [1]. 16 січня 2020 року парламентом прийнято новий Закон України «Про повну загальну середню освіту», в якому деталізовано нові підходи до підвищення кваліфікації педагогічних працівників [2].

Тож підвищення професійної майстерності педагогічних та науково-педагогічних працівників здійснюється за різними формами, видами та у різних суб'єктів підвищення кваліфікації. Конкретні форми, види та суб'єктів підвищення кваліфікації обирає педагогічний (науково-педагогічний) працівник, з урахуванням самооцінки своїх компетентностей і професійних потреб. Формами підвищення кваліфікації є інституційна (очна (денна,

вечірня), заочна, дистанційна, мережева), дуальна, на робочому місці (на виробництві).

Форми підвищення кваліфікації можуть поєднуватись. Основними видами підвищення кваліфікації є: 1) навчання за програмою підвищення кваліфікації; 2) стажування (наукове стажування); 3) участь у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах тощо.

Відповідно Закону суб'єктом, що реалізує програму підвищення кваліфікації може бути заклад освіти, інша юридична чи фізична особа, у тому числі фізична особа – підприємець, що надає освітні послуги з підвищення кваліфікації педагогічним (науково-педагогічним) працівникам.

Обсяг програми підвищення кваліфікації вимірюється в годинах та в кредитах Європейської кредитно-трансферної. Обсяг програми визначається відповідно до її фактичної тривалості в годинах та в кредитах ЄКТС (один кредит ЄКТС становить 30 годин). Так, курси підвищення кваліфікації педагогічних працівників реалізуються за трьома програмами на 150 годин (5 кредитів), 30 годин (1 кредит) та 6 годин (0,2 кредита).

Участь у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстеркласах зараховуються педагогічною (вченою) радою закладу освіти як підвищення кваліфікації, якщо таке підвищення кваліфікації відбувалося відповідно до затвердженого в установленому порядку річного плану підвищення кваліфікації. Обсяг підвищення кваліфікації у таких формах зараховується відповідно до визнаних результатів навчання, але не більше 30 годин або одного кредиту ЄКТС на рік.

Щодо обсягу підвищення кваліфікації педагогічного працівника закладу загальної середньої освіти, то впродовж п'яти років він має бути не меншим ніж 150 годин, з них не менше ніж 75 годин в закладах освіти, що мають ліцензію на підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Основними напрямками підвищення кваліфікації є:

- предметна (професійна) компетентність (знання навчального предмету, фахових методик, технологій);

- формування спільних для ключових компетентностей вмінь, визначених частиною першою статті 12 Закону України «Про освіту»;
- психолого-фізіологічні особливості здобувачів освіти певного віку, основи андрагогіки;
- створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища, особливості (специфіка) інклюзивного навчання, забезпечення додаткової підтримки в освітньому процесі дітей з особливими освітніми потребами;
- використання інформаційно-комунікативних технологій в освітньому процесі, включаючи електронне навчання, інформаційну та кібербезпеку;
- мовленнєва компетентність;
- формування професійних компетентностей галузевого спрямування, опанування новітніми виробничими технологіями, ознайомлення із сучасним устаткуванням, обладнанням, технікою, станом і тенденціями розвитку галузі економіки, підприємства, організації та установи, вимогами до рівня кваліфікації працівників за відповідними професіями (для працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти); управлінська компетентність (для керівників закладів освіти, науково-методичних установ та їх заступників).

Формування методологічної компетентності учителя англійської мови значно покращилося завдяки спільному проекту МОН України та Британської Ради в Україні «Шкільний вчитель нового покоління», який мав на меті осучаснити стан підготовки майбутнього вчителя іноземних мов в Україні відповідно до вимог часу шляхом ознайомлення з відповідним досвідом Великої Британії та інших країн, а також розробкою необхідних документів і матеріалів з метою удосконалення методичної підготовки вчителів іноземних мов у закладах вищої освіти.

Методологічну компетентність учитель може удосконалювати не лише на курсах підвищення кваліфікації при Інститутах післядипломної освіти та закладах вищої освіти, а й у рамках діяльності таких не урядових організацій як Британська рада (British Council), Українське відділення Міжнародної

асоціації вчителів англійської мови як іноземної (IATEFL Ukraine), Асоціація викладачів англійської мови ТІСОЛ-Україна (TESOL), Американський дім у Києві (American House Kyiv) та ін.

Британська Рада постійно працює над поновленням онлайн-курсів із професійної майстерності. Платформа *Teaching English* забезпечує ширший вибір онлайн-курсів у залежності від потреб і побажань, які прагне розвивати учитель англійської мови [3].

Американський дім у Києві (America House Kyiv) – сприяє розвитку професійного й особистого потенціалу учителів англійської мови, а також взаєморозуміння та співпраці між українцями й американцями на підставі спільних цінностей. Американський дім організовує методичні, культурні та освітні семінари та вебінари і пропонує можливості для спілкування, навчання й культурного обміну [5].

Асоціації викладачів англійської мови **TESOL-Ukraine** та Українське відділення Міжнародної асоціації вчителів англійської мови як іноземної **IATEFL Ukraine** пропонують членство та запрошують на щорічні конференції та форуми. Ці заходи є надзвичайно продуктивними і необхідними, оскільки на них відбуваються тренінг упродовж кількох днів, які проводяться британськими та американськими методистами і допомагають учителям англійської мови опанувати сучасні тенденції та методики навчання англійської мови як іноземної [4].

Отже, учитель англійської мови вільний у своєму виборі засобів та форм удосконалення своєї професійної майстерності, як і виборі закладу для підвищення кваліфікації. Підтримка учителя на державному рівні є запорукою успішної реалізації концепції Нової української школи.

Список використаних джерел

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. *Голос України*. 2017.
2. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 р. № 463-IX. *Голос України*. 2020.
3. <http://www.britishcouncil.org.ua>
4. <https://ukraineiatefl.wixsite.com/iateflukraine>
5. <https://www.americahousekyiv.org>